

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Byznys a paragrafy, díl 26.: Smírčí řízení jako alternativní nástroj řešení sporů mezi podnikateli

Vítáme vás u dalšího dílu naší série Byznys a paragrafy, kterou pro vás připravuje advokátní kancelář LAWYA. Tentokrát se zaměříme na smírčí řízení, tedy jeden ze způsobů, jak lze řešit obchodní spory bez nutnosti vést klasické soudní řízení, které bývá často nákladné, vysoce konfliktní a nepochybně také časově náročné. Stručně si přiblížíme, co smírčí řízení obnáší a zejména v jakých situacích může pro podnikatele představovat efektivní řešení.

Spory jako součást podnikání

V podnikatelské praxi ke sporům dochází poměrně často. Typicky se jedná o spory z obchodních závazků, jako jsou neuhrazené či opožděně uhrazené pohledávky, spory o výklad smluvních ujednání, odpovědnost za vady plnění, náhradu škody nebo smluvní sankce. Výjimkou nejsou ani spory mezi společníky či dlouhodobými obchodními partnery. Mohou vznikat i v rámci jejich dlouhodobé spolupráce.

Právě v případech, kdy strany plánují pokračovat ve spolupráci i do budoucna, bývá snaha vyřešit spor smírnou cestou výraznější. Smírčí řízení tak může představovat vhodnější alternativu ke klasickému soudnímu řízení, které často vztahy mezi stranami nenávratně naruší.

Co je smírčí řízení

Smírčí řízení patří mezi formy alternativního řešení sporů (ADR). Alternativním se označuje proto, že soud v tomto řízení nerozhoduje autoritativně o právech a povinnostech stran, ale vytváří prostor pro dosažení dohody mezi účastníky sporu.

Jedná se o zvláštní procesní postup, v jehož rámci se účastníci za podpory soudu snaží dospět ke smírnému řešení svého sporu. Pokud se jim to podaří, soud uzavřený smír schválí. Smírčí řízení tak může proběhnout bez toho, aby bylo zahájeno klasické soudní řízení o žalobě.[\[1\]](#)

Na rozdíl od běžného mimosoudního jednání probíhá smírčí řízení před soudem a pod vedením soudce. Soudce může jednání aktivně řídit, klást účastníkům otázky a upozornit je na právní důsledky sporu, případně naznačit, jak by mohl být spor posouzen v následném soudním řízení. Tím se smírčí řízení liší od neformálního vyjednávání, kde takový „dohled soudu“ chybí. Výsledkem navíc není pouze smluvní dohoda, ale soudem schválený smír s účinky pravomocného a vykonatelného rozhodnutí. **Dobrovolnost a průběh řízení**

Soud po podání návrhu zpravidla nařídí jednání za účelem pokusu o smír, avšak nemůže účastníky nutit k účasti ani k uzavření dohody. Pokud se účastníci k jednání nedostaví, neposkytnou součinnost nebo smír neuzavřou, řízení končí bez výsledku, aniž by soud rozhodoval ve věci samé.

Neúspěšné smírčí řízení nijak nebrání tomu, aby se kterýkoli z účastníků následně obrátil na soud s

žalobou a domáhal se svého nároku v klasickém soudním řízení.[2]

Výsledek smírčího řízení a jeho výhody

Výsledkem úspěšného smírčího řízení je soudem schválený soudní smír s účinky pravomocného rozsudku.[3] Jeho zásadní výhodou je skutečnost, že se jedná o vykonatelný exekuční titul. V případě, že jedna ze stran své povinnosti ze smíru neplní, může se druhá strana přímo obrátit na soudního exekutora nebo exekuční soud, aniž by musela absolvovat další soudní řízení.

Tato vlastnost odlišuje soudní smír například od dohody uzavřené v rámci mediace. Mediační dohoda je závazná pouze mezi stranami a sama o sobě není vykonatelným exekučním titulem. Pokud by strany chtěly zajistit její přímou vymahatelnost, musely by ji následně sepsat formou notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti.

Úskalí smírčího řízení

Ačkoliv může být smírčí řízení pro podnikatele vhodným nástrojem řešení sporů, má i své limity. Podání návrhu na smírčí řízení nemá stejné účinky jako podání žaloby – zejména nepřerušuje běh promlčecí lhůty a nezabraňuje zániku práva v důsledku prekluze.

To může mít zásadní význam například v situaci, kdy se blíží konec promlčecí nebo prekluzivní lhůty. Pokud se strany v takovém případě rozhodnou nejprve vést smírčí řízení, aniž by současně podnikly kroky k ochraně svého nároku, může právo během smírčího jednání zaniknout nebo se stát nevymahatelným v důsledku námitky promlčení.

To lze snadno demonstrovat na situaci, kdy podnikatel uplatňuje nárok na zaplacení smluvní pokuty vůči obchodnímu partnerovi. Ke konci zákonné lhůty pro uplatnění nároku u soudu zbývá již jen několik týdnů. Protože strany spolu chtějí nadále spolupracovat, rozhodnou se nejprve využít smírčí řízení a spor vyřešit dohodou. Během těchto několika týdnů se strany pokoušejí vyjednat smír. Nakonec k uzavření smíru nedojde a tím zanikne i možnost jedné ze stran uplatnit svůj nárok na smluvní pokutu, aniž by riskovala námitku promlčení nároku druhé strany, případně zanikne právo zcela (u prekluzivních lhůt).

Pokud mají strany zájem mezi sebou skutečně jednat a uzavřít dohodu, lze doporučit, aby strany nejprve uzavřely dohodu o mimosoudním jednání, která po dobu jednání staví běh promlčecí lhůty.[4]

Smírčí řízení proto nelze považovat za univerzální řešení všech sporů. Nevhodné může být zejména tam, kde jedna ze stran nemá skutečný zájem na dohodě, využívá jednání pouze k oddalování řešení sporu nebo kde je zřejmé, že bez autoritativního zásahu soudu nelze spor efektivně vyřešit.

Závěrem

Při řešení sporů podnikatelé zpravidla nezvažují pouze samotný právní nárok, ale také čas, náklady a dopad sporu na další fungování podnikání. Smírčí řízení v tomto ohledu nabízí možnost spor vyřešit rychleji a s větší mírou kontroly nad jeho výsledkem než klasické soudní řízení, zejména tam, kde mají strany zájem na zachování (nejen) obchodních vztahů.

Smírčí řízení však nelze vnímat jako méně právní nebo automaticky jednodušší řešení. Dohoda uzavřená v jeho rámci může mít zásadní dopad na další práva a povinnosti stran a po schválení soudem se stává vykonatelným exekučním titulem. Z tohoto důvodu lze doporučit, aby se účastníci

při jednání o smíru nechali zastoupit advokátem, který pomůže zvolit správný postup, nastavit podmínky dohody a minimalizovat riziko dalších sporů do budoucna.

Sledujte další díly seriálu Byznys a paragrafy, a pokud chcete mít přehled o aktuálních právních změnách a praktických doporučeních, přihlaste se k odběru našeho měsíčního newsletteru, který vám přináší nejnovější právní novinky a užitečné tipy.

Přihlásit se k odběru newsletteru můžete >>> [zde](#).

Děkujeme, že jste s námi a těšíme se na společnou cestu světem práva a podnikání.

Mgr. Jakub Hanák,
advokát

Mgr. Sára Husek Michlová,
advokátní koncipientka

LAWYA

[LAWYA, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Sídlo:
Tučapy 240
683 01, Tučapy

Kontaktní adresa:
Králova 298/4
616 00, Brno

tel.: +420 543 216 310
e-mail: info@lawya.cz

[1] Němcová, D., 2016. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Online. Časopis pro právní vědu a praxi*. Ročník XXIV, 4/2016. Dostupné >>> [zde](#).

[2] Levý, J. § 68: Svoboda, K. a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání (3. aktualizace 2024). Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 2.

[3] § 99 odst. 3 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád.

[4] § 647 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)